

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. IV. Tutum omnino & securum esse Attritionem Absolutioni praemittere,
etiam in articulo mortis. Falsum esse aphorismum, qui ex praecepto
securiora salutis remedia tunc conquirenda esse praescribit, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

certa non est hæc res, aut quisquam incertam esse ausit dicere? Plurima sunt eiusmodi quæ in Ecclesiâ censentur indubitata, neque tamen sunt de fide obligante: eaque adferre foret perfacile, nisi Theologis passim essent perspicua. Aliud sanè est incertum quid esse aut certum, aliud verò de Fide obligante. Incertum est, cui assensus meritò & ratione bonâ potest denegari. Certum est, cui immeritò quidem & non nisi per errorem denegatur assensus, errore tamen eiusmodi qui culpâ à Deo non deputabitur. Hinc qui in ipsâ meridie Solem non lucere mordicus pugnaverit, immeritò quidem nullâque ratione bonâ id facit; hinc etiam errore omnibus deridiculo implicatur; non tamen idcirco Diuinam incurrit offensam, quòd nulla ei id credendi à Deo posita sit necessitas. Fide verò obligante certum est id, cui nec meritò possis fidem denegare, & cui præterea dissentire sine crimine mortali non liceat. Hanc quæso certitudinis diuersitatem studiosiùs aduersarij introspeciant; neque tam facile & projectè dicent, incertum esse quidquid non est de fide obligante; neque ex eo capite, quòd fortassis non sit Fidei, incertam contendent sententiam, quam tot nominibus ostensum est in Ecclesiâ Catholicâ constantem esse, Concilij vniuersalis decreto firmatam, vsu totius orbis Christiani receptam, Theologorum denique optimorum calculo approbatam, tamquam certam omnino & indubitam.

Differentia inter id quod certum est simpliciter, & id quod certum Fide diuina seu obligante.

§. IV.

Tutum omnino & securum esse Attritionem absolutioni præmittere, etiam in articulo mortis. Neque tunc ex præcepto, securiora salutis remedia esse conquirenda; & sufficere quòd assumantur secura, euidenter demonstratur.

39. **H**æc cum ita sint, indubitam inquam Attritionis esse cum Sacramento efficaciam cum jam constet, facile nunc erit scrupulum quemdam hominum mentibus eximere, quem tamen tamquam saxum ingens, imò rupem insuperabilem, hisce diebus

Rationes quare aduersarij statuunt, saltem vltima Cor-

Confessione non esse adhibendam Attritionem.

bus aduersarij populo obuoluebant, non sine plausu, sibi suisque facile acclamantium. Quamquam enim ita sit, inqueiebant, neque negari possit, Attritionem Confessionibus quæ passim totâ vitâ instituuntur, rectè & legitimè inferi, tamen exomologesi vltimæ, quæ in mortis articulo aut periculo sit, nullo prorsus modo est adhibenda. Tunc enim de toto salutis æternæ negotio agitur, quod non nisi per summam imprudentiam, minimo etiam periculo committitur. Et verò lex ipsa charitatis, quâ sibi quisque obstringitur, id exigit, vt certissimo sibi salutique suæ modo quis consulat, tum præsertim cum certissima illi acquirendæ patet via. Certissimam autem reconciliationi cum Deo ineundæ rationem, Contritionem aut actum charitatis esse, cum omnibus omnino sit in confesso; omnibus sanè, tum præsertim dum ab eâ reconciliatione pendet æternitas felixne futura sit an infelix, ab hâc morituro petendum est præsidium, si prudenter agere vult rem tantam. Contritio autem aut Charitatis perfectæ actus facillimè exerceri cum possit, vt quid ad Attritionem temerè recurritur? Multis hanc spartam exornant verborum floribus, & Rethorum pigmentis aduersarij, populo vt ne displiceat. Detrahenda solummodo est larua, & tuci detergendi, vt cunctis pateat de re quid sit.

Alia est questio, an circa finem vitæ exercendus sit aliquis actus Charitatis, alia verò an in Confessione vltima debeat inferi, vt Confessio hac bona sit.

Et ne diuersitate quæstionum controuersia instituta intricetur, 40. fateor communissimam esse Theologorum opinionem, hominem circa mortis articulum obstringi, vt actum Amoris Dei supra omnia dilecti nitatur elicere. Cum enim inquirunt, lege diuinâ cautum sit, vt Deum homo reipsâ aliquando diligat super omnia, nec tamen vllum à lege præscriptum sit tempus quo in hunc amoris actum debeat assurgere; sanè videtur admodum rationi consonum, vt huic præcepto parere debeat, eo in articulo constitutus, post quem nulla Deum in hâc vitâ super omnia diligendi dabitur opportunitas. Probabilis inquam est hæc oratio, neque jam de præcepto hoc examinando instituitur disputatio. Non inuoluatur itaque actus hic Charitatis, cum eo de quo agimus; illo inquam qui Confessione vltimæ est adhibendus; quem aduersarij volunt necessariò debere esse actum Contritionis perfectæ vel Charitatis, vt legitimè instituatur vltima Confessio. Hoc certè ex præcepto Charitatis in fine vitæ excitandæ, non sequitur. Posset enim quis vltimam Confessionem attritus instituere;

tuere ; & post nodum in mortis articulo , aut intermedio aliquo tempore , actum Charitatis exercere , si hic ex præcepto requiritur.

41. Hisce ritè dispunktis planior curret oratio , & non parua veritati oborietur lux quæ non modicè obducebatur , dum vtrumque Charitatis in articulo mortis exercendæ actum , confundunt aduersarij , & ex vnius necessitate , inferunt secundi præstationem. Itaque iterum dico , me quid sit de actu Charitatis in fine vitæ exhibendæ , an scilicet lege præceptoûe diuino sub mortalis offensæ interminatione , tempus istud eiusmodi amori sit præstitutum , nolle disputare ; non enim id nunc agimus. Hoc agimus , an actus ille Absolutioni vltimæ necessariò præmittendus sit ; siue vt intelligamur clariùs , an peccati mortalis fiat reus , qui Confessione vltimæ Attritionem sciens prudens interferit , eâque sese ad Absolutionem recipiendam disponit ? Hoc inquam clarè edicant , an sic Attritus , confitendo peccet mortaliter ? Quòd si tam atrox Confessione illi impingere non audent conuitium , vt quid igitur Attritioni , eo in articulo exercendæ , nequidquam obstrepunt ? Sin autem peccati mortalis Confessionem illam condemnent , cedo præceptum , legem affer , quâ diuino iussu ab vltimâ Confessione Attritio proferibatur , quæ toto [vitæ] tempore Confessionibus adhereri permissa est. Rursus cedo tabulas , quibus iurisdicatio Sacerdotibus eo temporis articulo sit ablata , aut certè constricta. Non enim , vt aliàs , peccata quoad culpam absoluentur eo in rerum statu vi Clauium , sed Contritionis. Certè legem nullam de hâc re à Christo aut ab Ecclesiâ latam vsquam inuenient , quæ nusquam est. Cur ergo fingitur obligatio , cuius nulla exstat lex ?

*Vltimum
negamus.*

*quia nulla
de hac re,
à Christo
aut ab Ec-
clesiâ lata
est lex.*

42. Extat inquit à ratione ipsâ naturæ insculpta lex , imò innata , quâ quisque salutis suæ debet prospicere , & quidem modo quàm potest optimo & securissimo. Certius autem salutis obtinendæ remedium est Contritio quàm Attritio ; adhibenda itaque est illa , respuenda hæc. Aries est hic aduersariorum validissimus , quo Attritionis vsus impetunt , ictu tamen debili admodum & imbecilli. Non caret tamen omni artificio. Veris enim dum miscentur falsa , aliqua saltem roboris species , veritatisque color , carioso obducitur argumento. Vera itaque à falsis separemus , & tota illico moles corruet. Fateor ergo naturæ legem id exigere,

*Nequidem
ex lege char-
ritatis pro-
pria obliga-
mur que-
rere quod
securus est.*

vè

*Si istud as-
sumitur
quod est
securum*

*Probatnr
in evitand
vita peri-
culo.*

vt quisque sibi de salute caueat; rationique id esse congenitum, vt mali incurrendi discrimen nitatur euadere. Fateor etiam contra prudentiæ leges peccaturum eum, qui facili certoque remedio id dum potest consequi vt malum euitet, incerto tamen & dubio, salutem corporis, multò ergo magis animæ, temerarius sponte committit. Vera inquam sunt hæc omnia. At verò cum duæ suppetunt ad salutem viæ, ambæ certæ, securæ ambæ, ambæ indubitæ, eam tamen quæ certior est, ex lege charitatis sibi debitæ seruandam esse, hoc sanè penitus nego. Nego inquam peccaturum aut mortali aut etiam veniali crimine, quisquis dum certo insistit itineri, istud deserit quod aut est, aut alii saltem dicunt esse securius. Nisi forte eos omnes statuendum sit peccare mortaliter, qui Antuerpiâ Bruxellam commeantes, nullo impensarum, aut commoditatis respectu, sed tantùm quia sic lubet, vitam nauigationi committunt; cum iter istud terrestri viâ possint conficere, quæ & securior est sine dubitatione vllâ, & sæpe etiam haud paullò commodior. Rursus lethale committet crimen, qui ex Belgio transmissurus in Angliam, è duabus nauibus quæ vela facturæ in portu stant, validæ ambæ, & de quarum firmitate nulla epibatas inter reique maritimæ expertos est dubitatio, eam tamen non conscendit quæ recentior est, & quam si spectentur omnia, iudicarent nauitæ, si forte hac de re incideret disceptatio, præ alterâ firmiorem. Profectò si toties peccarent homines, quoties sibi vitæque suæ, modo & viâ que inter omnes est securissima, non prospiciunt; quàm perplexa peccatisque exposita esset mortalis vita! Etenim & quas inhabitamus ædes, non adeo firmæ sunt vt firmiores non sint aliæ & lapsui minùs obnoxix: nec cibi quibus quotidie vescimur tam sunt sani, vt salubriores iis, tuendæ vitæ non prostant, eodem & fortè minori etiam pretio venales. Atque hæc omnia sedulò inuestiganda forent, si lex charitatis sibi debitæ præciperet non nisi certiores securioresque vias sanitatis & vitæ conseruandæ ineundas, tum cum præcipit vitæ propriæ valetudinisque curam gerere. Hoc autem aphorismus ille præcipit: cuius falsitas ex eo demonstratur, quòd præcepta siue diuina siue naturalia, non obligent nisi humano modo, seu secundùm hominum conditionem. *Juxta* Lugo D. *quam vt sapientissimè ait Cardinalis Lugo, nemo obligatur ad ex-* 7. Princ. *quisitam mediõrum inquisitionem & metaphysicam diligentiam, sed* sect. 13. *ad*

ad humanam & moralem. Hanc autem adhibuit, quisquis inuenit id quod securum est, quamuis aliud fortè datur securus.

43. Quòd si autem aliam dicis adhibendam animæ seruandæ sollicitudinem, aliam corpori. Fateor id ita esse. At ego dum de corporis habendâ curâ sermonem instituo, non ago tam de conseruando corpore, quàm de mortali peccato incurrendo, nisi ea quam dixi corporis geratur cura: neque enim magis licitum est mortali sese scelere polluere, conscendendo nauim firmam, desertâ ea quæ iudicatur firmior, quàm in ultimo ex hoc mundo ad æternitatem transitu, Attritioni cum Sacramento se committere, non adhibita Contritione. Hoc autem si peccatum est atque animæ naufragium, certè & ista nauis conscensio peccatum erit atque animæ ruina. Quod tamen nemo prudens dixerit. In finitis hæc euentibus in commercio humano passim occurrentibus possunt confirmari, in infinitum rem trahere si collibeat.

Non magis licitum est peccare in conseruandâ vitâ corporis quam anima.

44. Si tamen in rebus Theologicis, animæque salutem pressius spectantibus, aphorismi ab aduersariis propositi futilitatem placeat perspicere: age, ita sit vt tu vis, & certiora circa finem vitæ adhibenda sint remedia; minùs autem certa admouere nefas sit & peccatum. Itaque Contritio quia præ Attritione certius est salutis adipiscendæ præsidium, necessariò in exomologesi ultimâ requiratur; & vide quantis te & pœnitentem difficultatibus irretias. Imprimis quantumcumque speculatiuè certum sit & de fide, actui Charitatis aut Contritionis omnia peccata etiam sine Sacramento condonari, tamen istud nunquam est certum, practicè ab hoc pœnitente Charitatis aut Contritionis actum fuisse elicitem. Quantumcumque enim illum actum conatus fuerit excitare, incertus tamen est de euentu. At verò si bis, si centies, si millies eundem actum summâ animi contentione repetierit, securior esse poterit, se millenis repetitis vicibus, semel saltem ad verum Contritionis aut Charitatis actum fuisse enisum, quàm si primo à se elicitu actui penitus acquiescat. Itaque cum in ultimo vitæ periculo, idcirco Contritionis actum, absolutioni moribundus, sub mortalis peccati interminatione obligetur præmittere, quia certius est Contritio præ Attritione salutis remedium: iam sanè non ad vnum solummodò Contritionis actum, sed ad millenos excitandos, præcepto charitatis propriæ obstringetur; cum securius & certius salutis remedium sint millies repetiti actus, quàm vnicus,

Probatur secundò ex incommodis inle oborturis ipsi morienti.

Primò enim debet moribundus non vnum tantum Charitatis actum, sed plures ex præcepto excitare.

de quo incertissimum est an Contritionis apicem attigerit ; magisque securum sit, inter tam multos, vnicum saltem id assecutum. An tamen vnus omnino in orbe Christiano est Theologus, qui talem moribundis obligationem asserat incumbere, etiamsi eam ad decem tantum actus extenderit ?

*Secundo de-
bebit mori-
turus in ip-
so mortis
articulo
absolui.*

Deinde securius esset morituro homini Absolutionem imperti-
ri, dum iam iam excessurus est è vitâ, quàm eam aliquo ante tem-
pore, pridie v. g. impendere. Potest enim peccatum aliquod ex-
inde contraxisse : quod quamuis ignoret, tamen sunt qui aliquam
ignorantiam inuincibilem non excusant à peccato ; & hi etiam
docent securissimum, saltem in fine vitæ. remedium esse peccatis
adhibendum. Itaque cum securius sit in ipso mortis articulo à
peccatis absolui, quàm aliquot antè horis ; jam sanè debet
eam moribundus, eo sibi tempore largiendam, à Sacerdote po-
stulare. Et rursus cum eam petere moribundus planè obstringat-
ur, debet profectò Sacerdos proprius aut Parochus, eam à se iustè
exigenti, etiam ex iustitiâ impendere, vt præcepto securiora ad-
hibendi salutis remedia, moriturus satisfaciât. An autem hoc
vsquam vsurpatur, vt Parochus ægris passim vltimum trahenti-
bus spiritum Absolutionem impertiat ? An omnes Parochus ar-
ticulum illum sedulò operitur ? an omnes Christiani peccati
mortalis rei sunt, qui Sacramentis omnibus piè susceptis, sine
Sacerdotis præsentis adminiculo efflant animam ? Hoc si ita sit,
sanè magna pars orbis Christiani periit, & plerique quibus ani-
marum ex officio incumbit cura, Sacerdotes sunt condemnandi,
qui passim sic homines emori non ignorarunt, nec tamen eos ad-
monuère officii, nec ipsi recordati sunt sui. Quàm autem omnia
hæc sint absona, quis non videt : & tamen aphorismi ab aduersariis
pronuntiati, legitima sunt consecraria.

45.

*Tertio, non
poterit sine
peccato in
vltimâ Cõ-
fessione co-
nari exci-
tare Con-
tritionem
sed Attri-
tionem.*

Quid, quod euidentissimè demonstraturus sim, ex illò princi-
pio manifestè sequi, non licere moribundo in vltimâ Confessione
eniti vt Contritionem eliciat, sed omnes animæ vires ad id im-
pendendas, vt Attritio exciretur Absolutioni præmittenda. Hoc
autem si ostendo, an non tunc saltem principii illius constabit
ineptia, ex quâ tam absurda elicitur consecutio, eorumque senten-
tiæ è diametro opposita ? manifesta tamen est res, si, quod nemo
quisquam diffitebitur, longè præstantiorem, magisque arduum
esse actum amoris Dei super omnia dilecti, præ Attritionis actu
mihî

46.

mihi concedatur. Maiori ergo etiam nisu animi, maioribusque Gratia supernaturalis auxiliis opus est, ut Charitatis actus aut Contritionis perfectæ, quam ut Attritionis excitetur. Hoc cum ita sit, profectò facilius est homini Attritionem elicere, quam Contritionem. Et si alterutram præcipiatur excitare, Deo aut rationi ut obediat, prudenter sanè operi illi manum admouet, quod suis viribus magis nouerit attemperatum. Sic si puero imperetur, ut aut saxum mediocre eleuet, aut aliud ingens quod fortè præ foribus obiacet, patris offensi gratiam adepturus, alterutrum si attulerit; sanè nemo ibit inficias, prudentius acturum puerum, si saxum moliatur, quod sibi certum est vires suas præ altero minùs excedere. Non alio certè modo, cum istud satis constet, magis arduam esse Contritionem quam sit Attritio; & alterutra cum Sacramento, reconciliationi ineundæ & Deo placando cum sufficiat, dicendus est prudentius agere pœnitens, si operam ei det ætioni, ad quam proferendam, minori & conatu & gratiarum supernaturalium auxiliis opus est. Prudenter enim iudicat, minores sibi quam maiores gratias præsto esse. Jam verò rationem meam sic instituo. Moribundus, ut volunt aduersarii, salutis suæ ut consulat, necessariò eligere debet eam pœnitentiam, de quâ certior & securior est eam sibi profuturam. Atqui id etiam facile fatebuntur, neque Contritionem, neque Attritionem quidquam pœnitenti collaturam præsidii, nisi aut hæc aut illa à moribundo reipsâ excitetur. Itaque moribundus salutis suæ ut consulat, necessariò eligere debet eam pœnitentiam, de quâ certior & securior est; seu de quâ prudentius iudicat, eam si conetur, certius à se excitandam. Rursus verò, prout ostensum est, prudentius iudicat pœnitens Attritionem à se certius præ Contritione posse elici: igitur prudenter iudicat, Attritionem sibi securius & certius futurum salutis consequendæ remedium. Vnde cum in vltimâ illâ Confessione necessariò adhibendum sit quod est securius, ut volunt aduersarii, necessariò Attritionem solam Absolutioni recipiendæ debet præmittere, peccaturus profectò grauissimè, si hæc relicta, Contritionem elicere moliatur. Egregiam enim uerò principii ab aduersariis allati consecutionem! En ut Contritionis in vltimâ Confessione vsum omnem abolerent illo ipso dogmate, quo eam ex præcepto & lege charitatis propriæ, illi per vim voluerunt inferere. Neque dicas Contritionis eliciendæ studium esse securius,

Securior est moribundus se cum gratiis quas habet, Attritionem posse elicere, quam Contritionem.

rius ex hoc capite, quòd actus ille si à Contritionis perfectione deficiat, saltem futurus sit Attritio. Frustrà enim id dicitur, cùm Contritio ab Attritione, essentiâ suâ, quæ ex motiuorum differentiâ petitur, profus distinguatur: atque adedò nec Attritio vquam ad Contritionis naturam, quantumcumque excrescat, possit euadere; nec Contritio in Attritionem, quantumcumque decrecat, possit degenerare. Vide Suarem.

Sufficit
prudenter
agere quo-
cumque tẽ-
pore, vt legi
charitatis
propriis fiat
satis.

Plurima sunt eiusmodi, ex quibus principii illius toties declamati, & modis omnibus inculcati, nimirum saltem in mortis horâ, tutiora & certiora salutis remedia esse conquirenda, falsitas demonstratur. Consilij id quidem esse, non in mortis tantum articulo, sed toto vitæ curriculo salutis suæ per tutiora incumbere, fateor perquam lubenter; præcepti verò id esse, hoc semper nego. Nullo enim tempore, aliud quidquam Deus aut ratio exigunt, quam vt agamus prudenter: prudentius autem agendi, nulla est lex. Demonstratum, id est hic num. 42. sufficit ergo ea remedia adhiberi, quæ tuta sunt & secura, ea denique cui prudenter acquiescit animus, neque vllâ dubitatione futuri effectus distinctur: hoc enim est prudenter agere. Tuta autem dum obtingunt, de tutioribus inquirendi nulla nobis à Deo aut à ratione imposta est lex, aut necessitas. Jam verò certum & indubitatum est, Attritionem veram cum Sacramento sufficere. Certius & de fide quòd sit, Contritionem id etiam præstare, hoc nihil quidquam Attritionis virtuti & energiæ detrahit. Certo autem & indubitato salutis præsidio qui inhæret, non est euòd sibi de securitate quidquam metuat. Istud enim homini sic attrito dicam, quod vt supra vidimus, D. Augustinus Catechumeno cum Attritione ad Baptismum accedenti. *Deo gratias frater: valdè tibi gratulor & gaudeo de te, quòd in tantis tamque periculosis huius seculi tempestatibus, de aliquâ verâ & certâ securitate cogitasti.* Si autem Baptismus, cuius suscipiendi sola dispositio fuit Attritio, veram & certam securitatem præstare potest baptizato; certè cum Attritio non minor sit dispositio Absolutioni percipiendæ legitimè, de verâ & certâ securitate non est vllò vquam tempore dubitandum, de cuius efficaciâ nullo vquam tempore quidquam detrahitur.

Suar. in 1.
p. q. 85. a. 1.
disp. 5.
sect. 3.

47-

Hic n. 25.